

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää huomiota seudun vakavaan kohtaantoongelmaan. Yritysten rekrytointivaikkeudet ovat pahentuneet ja n. 70 % alueen yrityksistä kokee pulaa tai paljon pulaa osaavista työntekijöistä. Tilanteeseen tarvitaan sekä nopeita että pitkän aikavälin ratkaisuja eikä työvoimapalvelujen siirto kunnille saa vaikeuttaa tilannetta entisestään. Se edellyttää toimivaa yhteistyötä ja vuoropuhelua valtion ja kuntien, eri viranomaisten sekä palveluntuottajien välillä. Toimiva yhteistyö edellyttää myös riittäviä kannustimia sekä yhteismitallisia tavoitteita.

Uudenmaan väestökehitys jatkaa ennusteiden mukaan kasvuaan ja samalla vieraskielisen väestön osuus kasvaa. Nämä on huomioitava myös alueen rahoituksessa. On myös varmistettava, että uudistus ei aiheuta rakenteellista tulonsiirtoa Uudeltamaalta muuhun maahan.

Työllisyysalueiden yhteistyön hyvinvointialueiden kanssa on oltava saumatonta, jotta palvelut eivät jää vajaakäytölle. Samalla rahoitusmallin on kannustettava vaikeasti työllistyvien pääsyä pitkäkestoiisiin palveluihin.

4.1.2 Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu

Ehdotuksen mukaan kunnat voivat järjestää palvelut yksin, mikäli alueella on vähintään 20 000 työllistä. Muussa tapauksessa niiden on muodostettava yhteinen työllisyysalue muiden lähialueen kuntien kanssa. Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää huomiota Uudenmaan alueen erityispiirteisiin. Alue muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden ja yrityksillä voi olla toimipisteitä useammassa eri paikassa. Työssäkäyntialueet eivät noudata kuntarajoja. Hallituksen esitys jättää epäselväksi, miten todellisten työssäkäyntialueiden laajuus huomioidaan ja miten varmistetaan, ettei keinotekoisista työllisyysalueista muodostu esimerkiksi tiedonkulkuun liittyviä ja työvoiman saatavuutta vaikeuttavia vaikutuksia.

Hallituksen esityksen vaikutusten arviointi yritysten näkökulmasta jää liian kevyelle tasolle. Yritykset ja työnhakijat eivät saa joutua sijaiskärsijäksi mahdollisten hallinnonalojen välisten kuilujen takia.

4.1.5 Työvoimapalveluiden ohjaus ja valvonta

Helsingin seudun kauppakamari haluaa kiinnittää huomiota kohdassa 4.1.2 yhteydessä esille nostamaansa huoleen työssäkäyntialueista. Ohjauksen ja valvonnan kautta on varmistettava, että kunnilla on riittävät kannusteet myös työssäkäyntialueet ylittävään yhteistyöhön.

Järjestämisvastuun siirtyessä kunnille on varmistettava, että julkiset työvoimapalvelut ovat samanarvoisesti saatavilla alueesta riippumatta sekä työnantajille että työnhakijoille.

4.1.13 Työntekijän oleskelulupa

Ehdotuksen mukaan oleskelulupien osittainen käsittely siirretään lakkautettavilta TE-toimistoilta Maahanmuuttovirastolle. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi lupaprosessien sujuvuus on erittäin tärkeää. Maahanmuuttovirastolle siirtyviä tehtäviä ei saa siirtää virastoon sellaisenaan, eikä myöskään istuttaa suoraan Maahanmuuttoviraston olemassa oleviin prosesseihin. Tärkeää on, että asiakaspalveluja ja lupaprosesseja voidaan nopeuttaa uudella tekemisellä henkilöresurssitarvetta samalla vähentäen.

Toinen tärkeä edellytys työperäisen maahanmuuton tehokkaalle edistämiseksi on asettautumispalveluiden saatavuus ja sujuvuus kaikille maahan tuleville ryhmille, mutta erityisesti työntekijän mukana muuttavalle perheelle. Kansainvälisten työnhakijoiden palveluiden kehittäminen on nostettava prioriteettilistalla korkealle. Se edellyttää eri toimijoiden yhteistyötä

alueella ja valtakunnallisesti. International House Helsinki -konseptia on hyödynnettävä nykyistä laajemmin.

Uudellamaalla tulisi käynnistää kokeilu, jossa luovutaan saatavuusharkinnasta määräajaksi, esimerkiksi vuoteen 2026 saakka. Kokeilu voidaan toteuttaa yllävalvottuna yhteistyönä International House Helsinki -palvelussa, jossa ovat nyt mukana kaikki keskeiset viranomaiset ja yksityinen sektori. Kokeilun tuloksia voidaan hyödyntää, kun uudistetaan koko maata koskevia työperäisen maahanmuuton käytäntöjä ja lainsäädäntöä.

Työperäinen maahanmuutto on Uudellemaalle ja sen yritystoiminnalle keskeinen onnistumisen edellytys. TE-palvelu-uudistuksessa on luotava kunnille kannustimet ja velvoitteet tuottaa työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä työnantajapalveluita keskitetysti ja yhden luukun periaatteella. Mikäli työperäiseen maahanmuuton yrityspalvelut sirpaloituvat pienten työllisyysalueiden hoidettavaksi, eivät niiden resurssit yksin riitä vaikuttavien yrityspalveluiden hoitamiseen. Palveluissa, joissa voidaan saavuttaa huomattavia synergiaetuja ovat esimerkiksi yritysneuvonta, tulkkaukspalvelut, yleisneuvonta, osaamisen tunnistaminen, yhteiset rekryointi- ja matching-palvelut, yhteistyö ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyö valtion viranomaisten kanssa sekä yhteistyö yksityisen sektorin yritysten kanssa. Uudellamaalla on yhteistyöalustana voi toimia International House Helsinki palvelu.

4.1.12 Yritysten kehittämispalvelut

Hallituksen esityksen mukaan yritysten kehittämispalvelut eivät siirry kuntien järjestämisvastuulle, vaan ne järjestetään jatkossa ELY-keskusten kautta.

Kauppakamarin teettämän selvityksen mukaan yritykset tuntevat heikosti eri palveluntuottajien (TE-toimistot, ELY-keskukset, ammatillisen koulutuksen järjestäjät, korkeakoulut) tuottamia rekryointi- ja osaamisen kehittämisen palveluja. Uudistus ei saa heikentää tilannetta entisestään ja niiden löydettävyyteen on panostettava.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely*:

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta*:

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys*:

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Esityksen mukaan työnantajapalveluiden kustannukset jäävät palvelua tarjoavan kunnan kustannukselle. Se ei kuitenkaan saa aiheuttaa tehottomuutta ja ylihallinnointia ja palveluiden hidastumista. On huomioitava, että yritykset voivat toimia useassa eri toimipaikassa usean eri kunnan alueella sijaintikunnasta riippumatta.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Helsingin seudun kauppakamari pitää tärkeänä työvoimakoulutusten toteuttamista kilpailuneutraalilla tavalla, joka ei mahdollista kuntien omien palveluntuottajien suosimista.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Helsingin seudun kauppakamari huomauttaa, että palkkatuen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää sen kohdentaminen vain syystä tai toisesta vaikeasti työllistyville.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-
Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-
Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-
Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-
Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-
Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-
Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumituesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomioon esityksestä

Kommentoitavaa:

Helsingin seudun kauppakamari pitää erittäin tärkeänä sitä, että työvoimapalvelut tuotetaan yhteistyössä yksityisten palveluntarjoajien sekä koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen kanssa.

Helsingin seudun kauppakamari ehdottaa, että Uudellemaalle perustetaan viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyöelin ja joka käsittelee mm. alueen työvoimatarpeiden ennakoimista. Alueen sisällä on myös huolehdittava siitä, että osaamisen tunnistamiseen liittyvä tieto on kaikkien palveluja

tarjoavien tahojen käytössä. Se sujuvoittaisi palveluihin siirtymisessä ja varmistaisi myös, etteivät palvelut jää vajaakäytölle.

Vataja Riikka
Helsingin seudun kauppakamari